

วิธีประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ของชุมชนวัดชมภูเวก*

AN APPLICATION OF BUDDHADHAMMA PRINCIPLES FOR PEACEFUL COEXISTENCE OF WAT CHOMPHUWEK COMMUNITY

พระสมุห์สุทธิพงษ์ สิริวฑฒโน¹, สมชัย ศรีนोक² และ พระมหาสมบุญ สุธมโม³

PhraSamu Suthiphong Siri wattano¹, Somchai Srinok² and Phramaha Somboon Sudhammo³

¹⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's Email: phrasamuhsuththiphongssiriwattano@gmail.com

วันที่รับบทความ : 27 กันยายน 2568; วันแก้ไขบทความ 30 กันยายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 2 ตุลาคม 2568

Received 27 September 2025; Revised 30 September 2025; Accepted 2 October 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชุมชนวัดชมภูเวก 2) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชุมชนวัดชมภูเวก จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาหลักธรรมพระพุทธรูปศาสนาในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ได้แก่ (1) ราชสังคหวัตถุ 4 คือ สังคหวัตถุของพระมหากษัตริย์ธรรมที่ผูกมัดจิตใจราษฎร ได้แก่ สัสสมณะ คือ ผู้มีปัญญาในการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร ปุริสมณะ คือ ผู้มีปัญญาในการเพาะปลูกข้าวราชาการ ส่งเสริมคนดีคนเก่ง สัมมาปาส คือ ผู้มีจิตใจสามัคคีส่งเสริมอาชีพ วาขเปยะ หรือ วาขเปยะ คือ มีวาจาไพเราะ สุภาพ อ่อนน้อม (2) มัชฌิมาปฏิปทา คือ ทางสายกลาง คือ มรรคมีองค์ 8 เป็นคำสอนปฏิบัติที่จะช่วยให้บรรลุจุดหมายตามกระบวนการธรรมที่รู้และเข้าใจแล้ว เป็นความสำเร็จในชีวิตจริง 2) แนวทางการ

Citation:

* พระสมุห์สุทธิพงษ์ สิริวฑฒโน, สมชัย ศรีนोक และ พระมหาสมบุญ สุธมโม. (2568). วิธีประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชุมชนวัดชมภูเวก. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(6), 49-62.

PhraSamu Suthiphong Siri wattano, Somchai Srinok and Phramaha Somboon Sudhammo. (2025).

An Application Of Buddhadhamma Principles For Peaceful Coexistence Of Wat Chomphuwek Community.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(6), 49-62.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

อยู่ร่วมกันในสังคมของชุมชนวัดชมภูเวก (คือชุมชนท่าทราย) ตั้งอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างชุมชนบ้านบางตลาดกับชุมชนบางธรณีทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีประชากรรวมกันอยู่ 3 เชื้อชาติ คือ มอญ-ไทยเชื้อสายมอญ จีน และอิสลาม เป็นศูนย์รวมทางธุรกิจการค้า มีตลาดน้ำเป็นศูนย์กลางการค้าในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 และผาสุกวิหารธรรม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อประโยชน์ชุมชนในพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า

คำสำคัญ: ประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม, หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข, ชุมชนวัดชมภูเวก

Abstract

This article is for 1) a study of BuddhaDhamma principles for peaceful coexistence 2) Guidelines for applying for peaceful coexistence of Wat Chomphuwek community, Nonthaburi Province. The research results found that 1) To study of BuddhaDhamma principles, the principles of Buddhism to strengthen peaceful coexistence, including: (1) The 4 Rajasangahavatthu, namely the king's sangahavatthu, the Dhamma that binds the minds of the people, namely: Sassamedha, being wise in Nurturing agricultural crops. Purisametha is wise in nurturing government officials. Promote good and talented people. Sammapasa, uniting the hearts of the people by promoting careers. Vāṇijapeya or Vāṇijapeiya. Possesses eloquent speech, politeness and gentleness. (2) Majjhimā patipadā, That is the middle path, namely the Eightfold Path is a practical teaching that will help you reach your destination according to the Dhamma process that you have already known and understood. It is a success in real life. 2) The way of living together in the community of Wat Chomphuwek (Tha Sai community) is located on the Chao Phraya River between the Ban Bang Talat community and the Bang Thani community on the east bank of the Chao Phraya River. It is a large community with a population of 3 ethnic groups: Mon-Thai, Mon-Chinese and Muslim descent are a center of business and trade. The floating

market is the center of trade in the Chao Phraya River basin. Applying Buddhist principles to daily life Including the four principles of social welfare and the peaceful coexistence of the temple for the benefit of the community in developing and progressing.

Keyword: Applying Buddhist principles, Buddhist principles for peaceful coexistence, Chomphuwek Temple community

บทนำ

การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนในสังคม ทำให้รู้สึกว่ามีเพื่อน อันดับแรกสุดก็คือครอบครัวของเราเอง ถัดไปคือครอบครัวข้างเคียง หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ที่สุดคือประเทศ ตามปกติผู้คนทั้งหลายจะอยู่ร่วมกันได้ดีก็ต่อเมื่อมีหลักความเชื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างเดียวกัน ในบรรดาหลักความเชื่อ/เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจทั้งหลายนั้น ศาสนาเป็นหลักความเชื่อที่มีกำลังเหนียวแน่นและลึกซึ้งมากที่สุด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2555) ถ้าปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้ก็เท่ากับเป็นการยกระดับทั้งตนเองครอบครัวและสังคม ทำให้ชีวิตมีคุณค่าเจริญงอกงาม ปัญหาสังคมลดน้อยลง เช่น ปัญหาครอบครัวปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ เป็นต้น นอกจากนั้น ศาสนาช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยขจัดช่องว่างทางสังคม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นรากฐานแห่งความสามัคคี การร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาชุมชน และสร้างความสงบสุขความมั่นคงให้แก่ชุมชน (มนต์ ทองซัซ, 2553)

ความสามัคคีหรือการปรองดองกัน มิได้หมายความว่าทุกคนมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกคน แต่หมายถึงเมื่อมีความแตกต่างเกิดขึ้น สามารถเข้าใจและนำความแตกต่างมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์และสอดคล้องกับเป้าหมายหลักที่กลุ่มสังคมนั้น ๆ กำหนดไว้ หากมีข้อขัดแย้งหรือความแตกแยกเกิดขึ้น ต้องหาวิธีประสานรอยร้าวนั้น โดยการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความรักสามัคคีความผูกพันให้เกิดขึ้นกับสังคมนั้น มุ่งสู่ความเจริญ โดยนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ถ้าอยากให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ไม่ขจัดอุปสรรคของความสามัคคี และไม่สร้างอุปายแห่งความสามัคคีให้เกิด ตลอดจนไม่จัดกิจกรรมอะไรขึ้นมารองรับเลย สามัคคีที่ถูกต้องชอบธรรมก็เกิดขึ้นไม่ได้ ต้องส่งเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน จึงจะสามารถนำพาชุมชนฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายไปได้

ความสามัคคีเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมให้คนในชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กล่าวได้ว่า ความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างและการดำรงอยู่ของชุมชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีเสริมสร้างความสามัคคี การเสริมสร้างความสามัคคี เป็นกระบวนการหล่อหลอมให้บุคคลในชุมชน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การเสริมสร้างความสามัคคีมีหลายวิธี เช่น การขัดเกลาทางสังคม การสร้างความปรองดอง และการประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนา มาปฏิบัติ เมื่อองค์กรปราศจากความขัดแย้ง จะเกิดความสงบสุข มีความสามัคคี รักใคร่ กลมเกลียว อันนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกในสังคมไทย ความสามัคคี มีความหมายที่นิยามกันไว้ในความหมายที่คล้ายคลึงกัน เช่น ความพร้อมเพรียง ความปรองดอง ความสมานฉันท์ การรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ความเป็นเอกภาพ โดยทั่วไปแล้วให้ความหมายของคำว่า “ความสามัคคี” คือ การที่ทุกคนมีความพร้อมกาย พร้อมใจ พร้อมความคิดเป็นหนึ่งเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา ร่วมมือกันพัฒนาชุมชนให้มีความอบอุ่นและน่าอยู่ โดยการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น โดยการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปประยุกต์เสริมสร้าง และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ในบทความนี้จะได้นำเอาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสามัคคี สันติสุข การอยู่ร่วมกัน การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชุมชนวัดชุมพวง

ความหมายของสามัคคี

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมายของคำว่า “สามัคคี” หมายถึง น. ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน ว. ที่พร้อมเพรียงกันทำ ที่ร่วมมือร่วมใจกันทำความสามัคคี มีด้วยกัน 2 ประการ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) คือ 1) ความสามัคคีทางกาย ได้แก่ การร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน 2) ความสามัคคีทางใจ ได้แก่ การร่วมประชุมกันปรึกษาหารือ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ความสามัคคีเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่คนในสังคมยอมรับว่า เป็นสิ่งสำคัญและหากที่ใดมีความสามัคคีต่อกัน จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยพร้อมเพรียงกัน ไม่ว่าสังคมขนาดเล็ก เช่น ครอบครัว ไปจนถึงสังคมขนาดใหญ่ เช่น ประเทศ โลก หากขาดความสามัคคี ย่อมไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ความสำคัญของความสามัคคี คือ ทำให้เกิดพลัง และพาให้เจริญก้าวหน้า พุทธสาสิกขุ (2529) ได้กล่าวว่า ผลของ

ความสามัคคีจะทำให้สิ่งที่หนักกลายเป็นเบา จะทำให้สิ่งที่ยากกลายเป็นง่าย จะทำให้สิ่งที่ซ้ำกลายเป็นของเร็ว หรือทำได้เร็ว พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2552) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สามัคคี” ไว้ว่า สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียง ความกลมเกลียว ความมีจุดรวมตัวเข้าด้วยกันหรือมุ่งไปด้วยกัน เมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องมารวมประชุมพร้อมกัน เรียกว่า กายสามัคคี พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2542) ท่านยังได้กล่าวถึง ความสามัคคีของมวลมนุษย์ว่าทุกคนสามารถปฏิบัติได้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อความสงบสุข ความเจริญของโลก มนุษย์ทุกคนสามารถรวมมือกัน มีความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งกันเดียวกันในการสร้างสรรค์โลกได้ด้วยการปฏิบัติตนตามหลักพรหมวิหาร 4 ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพราะหลักธรรมดังกล่าวนี้ พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้เพื่อให้มนุษย์ทุกคนเป็นพรหม คือ เป็นผู้สร้างสรรค์อภิบาลโลก ช่วยกันบำรุงรักษาโลกนี้ให้มีความสุข ด้วยเรี่ยวแรงความพากเพียรของมนุษย์เอง โดยไม่ต้องรอเทพเจ้าหรืออำนาจวิเศษใด ๆ มาบันดาลให้

ความหมายของสันติสุข

สันติสุข หมายถึง ความเงียบ ภาษาสันสกฤต ศานติ แปลว่า ความสงบ “สันติ” ความสงบ (มาจากศานติในภาษาสันสกฤต) เช่นอยู่ร่วมกันโดยสันติ “ศานติ” ซึ่งเป็นคำสันสกฤตเป็นภาษาที่ชาวฮินดูนิยมใช้มีความหมายเช่นเดียวกับสันติในภาษาบาลีแปลความหมายว่า “ความสงบ” แต่คำว่า “ศานติ” ในสันสกฤตยังหมายรวมถึง “การระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าด้วยอาการสงบ” (หลวงวิจิตรวาทการ, 2510) ในพุทธศาสนาสุทธาสนิกที่ว่า นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ แปลว่า สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี หมายถึง ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหาและปรารถนาที่จะได้มาครอบครองเป็นของตนเองให้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะนานได้ ข้อสำคัญต้องสร้างขึ้นได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า อันกำหนดไว้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงขั้นสูงสุดจะได้สุขมากสุขน้อย ขึ้นอยู่กับสติปัญญาของแต่ละคนที่จะพิจารณาว่าต้องการสุขแบบใด มีทั้งความสุขชั่วคราวชั่วคราว สุขบ้างทุกข์บ้าง และความสงบสุขหรือสุขถาวร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยของแต่ละคน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552) ดังนั้น สันติ ความสงบ ความระงับดับหายหมดไปแห่งความพลุ่งพล่านเร่าร้อนกระวนกระวาย ภาวะเรียบรื่น ไร้ความสับสนวุ่นวาย ความระงับดับไปแห่งกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความเร่าร้อนวุ่นวุ่นมัว เป็นไวพจน์หนึ่งของนิพพาน ส่วนคำว่า “สุข” ในภาษาบาลี คือ สุข ความสุข สุข ส สุข สุขาวโห นำสุขมาให้ สุขี ผู้นำมาซึ่งความสุข ความสบาย

ความสำราญ ความปราศจากโรค ในอังคุตรนิกาย ทุกนิบาต สุขวรรค พระพุทธเจ้าทรงแสดงความสุขให้ภิกษุทั้งหลายฟัง โดยจำแนกความสุขไว้เป็นคู่ ๆ พอสรุปได้ ดังนี้

1) คิหิสุข สุขของคฤหัสถ์หรือสุขของชาวบ้าน กับบรรพชาสุขหรือบรรพชิตสุข สุขจากการบวชหรือสุขของนักรบ

2) กามสุข สุขเกิดจากกาม กับ เนกขัมมสุข สุขเกิดจากความปลอดโปร่งจากกาม

3) อูปติสุข สุขกลัวทุกข์ ได้แก่ สุขในไตรภูมิหรือโลกียสุข กับ นิรูปติสุข สุขกลัวทุกข์ ได้แก่ โลกุตตรสุข

4) สาสวสุข สุขก่ออาสวะ กับ อนาสวสุข สุขไม่ก่ออาสวะหรือไร้อาสวะ

5) สามีสสุข สุขอิงอาศัยยามิสหรือสุขอาศัยเหยื่อล่อสุขทางเนื้อหนัง กับ นิรามิสสุข สุขไม่อิงอาศัยเหยื่อล่อ หรือสุขไม่ขึ้นต่อสิ่งเสพเสวย

ดังนั้น การอยู่ร่วมกันในชุมชน ต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกันช่วยเหลือกันให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา ร่วมมือกันพัฒนาชุมชนให้มีความอบอุ่นและน่าอยู่ โดยการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น โดยการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปประยุกต์เสริมสร้าง และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกันในสังคมให้ราบรื่นเรียบร้อย มีความสุข และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พระพุทธเจ้าได้ให้หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันไว้ (หลักธรรมในการร่วมกัน, 2567) ดังนี้ สังคหวัตถุ 4 คือ มีเครื่องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วย

1) ทาน คือ การให้ปันสิ่งของ ๆ ตนต่อผู้อื่น การผูกใจคนต้องอาศัยการให้เป็นหลักพื้นฐาน การให้เป็นการแสดงออกถึงไมตรีจิตของผู้ให้ที่ผู้รับพอใจ

2) ปิยวาจา คือ การมีถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน น่าฟัง ซึ่งเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยครองใจคนด้วยไมตรีจิต

3) อัตถจริยา คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นคนไม่ดูดาย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

4) สมานัตตตา คือ ความเป็นผู้มีตนสม่าเสมอ วางตนเหมาะสมไม่ถือตัว นอบน้อมต่อผู้ใหญ่

ผาสุกวิหารธรรม คือ ธรรมอันเป็นเครื่องอยู่อย่างเป็นสุข คนเราไม่ว่าจะอยู่ร่วมกันในครอบครัว ในองค์กร หรือในสังคมก็ตาม จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักธรรม 6 ประการ คือ

- 1) เมตตาการุณยธรรม คือ มีเมตตาต่อกัน ทำอะไรด้วยกายที่ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น
- 2) เมตตาจริยธรรม คือ จะพูดอะไรต้องมีเมตตาต่อกัน โดยสำนึกถึงความเสียหายของผู้อื่น ไม่พูดให้เกิดความเข้าใจผิด หรือแตกแยกความสามัคคี
- 3) เมตตาเมตตาธรรม คือ คิดอะไรต้องมีจิตเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความปรารถนาดี ไม่คิดร้าย คิดทำลาย ไม่คิดแค้น คิดแต่ในทางที่ดีเป็นกุศล
- 4) มีการแบ่งปันลาภที่ตนได้มาแล้วโดยชอบธรรม ให้แก่ผู้อื่นที่สมควรให้ โดยไม่หวังไว้ใช้หรือบริโภคแต่เพียงผู้เดียว
- 5) มีความประพฤติเสมอกัน คือ จะต้องมียศบริสุทธิเหมือนกัน ไม่รังเกียจผู้อื่น ต้องเคารพในสิทธิอันเสมอภาคกัน
- 6) มีความคิดถูก คิดดีเหมือนกัน คือ มีความคิดเห็นที่ประเสริฐ เป็นความคิดที่เกื้อกูลไปสู่ความสุข ความเจริญ และพ้นทุกข์ ไม่วิวาทกับใคร ๆ เพราะมีความเห็นผิดกัน

ความหมายของการอยู่ร่วมกัน

อริสโตเติล (Aristotle) นักปรัชญาผู้รอบชาวกรีกโบราณกล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Animal) หมายถึง มนุษย์มีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในหมู่มวลสมาชิกมีความจำเป็นจะต้องอยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัย พบปะสังสรรค์เปลี่ยนแนวคิดทัศนคติกันและกัน เนื่องจากการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม คือกลุ่มคนอย่างน้อยสองคนขึ้นไปอาศัยอยู่ร่วมกัน ในบริเวณหนึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ความสัมพันธ์ทางตรง คือการพูดจา ทักทาย การทำงานร่วมกัน การซื้อขายและให้ความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น ส่วนความสัมพันธ์ทางอ้อม คือการเดินทางบุคคลที่เราไม่รู้จักแต่เขาเป็นคนจังหวัดเดียวกัน การใช้สิ่งของที่ผลิตขึ้นโดยคนที่ไม่เคยพบปะเห็นหน้ากันมาก่อน คนเหล่านี้จะเป็นกลุ่มคนที่สัมพันธ์กับพวกเขาโดยผ่านบุคคลอื่น ผ่านเอกสาร หนังสือ ผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ ผ่านสื่อโซเชียล มีเดีย (พระมหานกต ปุณณสุวฑฒโก, 2560) การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม คือบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติศาสนา ภาษา วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งทัศนคติความเชื่ออาจนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันได้ การเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นอกจากนั้น การอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มากที่มีความแตกต่างกันในหลายด้านอาจมีการกระทบกระทั่งกัน เกิดปัญหา

ขึ้นมาได้ แม้ปัญหาที่เกิดความแตกต่างกันในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไปแต่หากเรารู้จักเรียนรู้ความแตกต่างการเคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่างของกันและกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความไว้วางใจและมีความปรารถนาดีต่อกันสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนทุกชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (วารุณี ฐิริสินสิทธิ์, 2556)

สรุปการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาการอยู่ร่วมกันในรูปของกฎ ระเบียบหรือกฎหมาย และมีคุณธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้และแบบแผนของสังคมขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และมนุษย์ที่มาอยู่ร่วมกันมีความเชื่อหรือศาสนาประจำชาติที่พ่อแม่หรือบรรพบุรุษได้นับถือสืบทอดกันมา

ความเป็นมาของชุมชนวัดชมภูเวก

ชุมชนวัดชมภูเวกก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุจากการมีโครงสร้างประชากรที่วัยสูงอายุเพิ่มขึ้น วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง ชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย แต่มีปัญหาคุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็ก พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและผลิตภาพแรงงานต่อประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้น และมีการจัดสวัสดิการทางสังคมในหลายรูปแบบ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัญหาการพัฒนาชุมชน ทำให้เผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่ก็ตื่นตัวทางการเมืองและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมาภิบาลมากขึ้น นอกจากนี้ ความเสี่ยงด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดี ความเสื่อมถอยและประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือนเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมคนในชุมชนมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งงามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่นมุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แก่งแย่งเอาเปรียบกัน ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

วัดชมภูเวก สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา อุโบสถเก่าและวิหารภายในมีภาพจิตรกรรมทั้งดงามโดยเฉพาะภาพแม่พระธรณีบีบมวยผม ในภาพมารผจญ กล่าวกันว่าเป็นผลงานชั้นครูทั้งดงามที่สุดแห่งหนึ่ง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดชมภูเวก ริเริ่มก่อตั้งโดยพระสมุห์สุทธิพงษ์ สิริวัฒนโน เจ้าอาวาสวัดชมภูเวก และนายวีระโชติ บัณฑิตทอง ชาวท่าทราย นนทบุรี ที่ตระหนักในคุณค่ามรดกวัฒนธรรมของวัดและชุมชน โดยใช้พื้นที่ด้านบนของศาลาการเปรียญเป็นส่วนจัดแสดง 1) ชุมชนท่าทราย 2) ประวัติและโบราณสถานวัดชมภูเวก 3) เอกสารโบราณของวัดชมภูเวก 4) ประณีตศิลป์และศิลปวัตถุ 5) เครื่องมือและของใช้สำคัญของผู้คนในชุมชน เช่น ธรรมาสันทรวงบุษบก ตู้พระธรรมลายรดน้ำ คัมภีร์พระอภิธรรม เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ (สมศ. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน), 2567)

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

พระพุทธเจ้าปรารถนาจะให้ประชาชน “เป็นสังคมแห่งความพร้อมเพรียง” เพราะ
“ความพร้อมเพรียงแห่งหมู่คณะ นำความสุขมาให้” สังคมแบบพหุนิยมนี้เป็นสังคมที่จะต้อง
เปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนต่าง ๆ ได้ดำรงอยู่อย่าง “มีศักดิ์ศรี” และ “เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน”
และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือ “การสร้างกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน” ที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ เพื่อให้
สังคมของพระองค์เพียงพอที่จะรองรับกลุ่มคนต่าง ๆ ให้ได้รับความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน
เพื่อใช้ความยุติธรรมเป็นเครื่องสร้าง “สามัคคีธรรม” ให้เกิดขึ้น การอยู่ร่วมกันในสังคม เป็น
ธรรมดาที่จะเกิดปัญหา มีความไม่เข้าใจกัน มีการกระทบ กระแทกกัน ก่อให้เกิดความแตกแยก
ขึ้นในสังคม ดังนั้น การทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข คือการสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้น
ความสามัคคีจึงเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จทั้งปวง ความสามัคคีจึงเป็นแหล่งพลังอันยิ่งใหญ่ที่
จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้ และเป็นสิ่งที่สมาชิกในชุมชนทุก
ๆ คน ควรที่จะตระหนัก เอาใจใส่ และสร้างสรรค์ขึ้นให้มากที่สุด ในทางพระพุทธศาสนา
พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสหลักธรรมอันจะเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต้อง
เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น ด้วยหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย

1. สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีอีกหลักธรรมหนึ่ง ที่กล่าวไว้ในพระพุทธศาสนา ในแง่ของการมีมิตรสหาย หรือบริวารที่ดีจริง พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงความสำคัญของการมีมิตรสหายที่ดีไว้ในอุปัฏฐกสูตรว่า “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดีนี้เป็นพรหมจรรย์ทั้งสิ้นทีเดียว มีด้วยกัน 4 ประการ คือ

1) ทาน คือ การให้ได้แก่ การเสียสละ การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ การให้ทานให้เพื่อขจัดกิเลส

2) ปิยวาจา คือ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน เพื่อให้เกิดความสามัคคี

3) อตถจริยา หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือกันและกันในวงแคบ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในวงกว้าง หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนให้คนพัฒนาตน 2 ด้านคือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์

4) สมานัตตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย หมายถึง การวางตนได้เหมาะสม มีความหมาย 2 ประการ คือ วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม และปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาคไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์

สังคหวัตถุ 4 คือ หลักธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ได้แก่ การให้การแบ่งปัน การพูดจาแต่สิ่งดี ๆ การประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การวางตนให้เหมาะสม หลักธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้คนในสังคมให้อยู่กันอย่างสันติสุข (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 21 ข้อ 13 หน้า 37-38 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2. หลักสารณียธรรม 6 (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้เกิดความสามัคคีกัน 6 ประการ เป็นหลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง เป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอในยามที่ระลึกถึงกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีนี้น้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วย สารณียธรรม ทั้ง 6 ข้อ มีดังนี้

1) เมตตาภายกรรม หมายถึง การทำความดีต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านกำลังกาย มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักสัมาคารวะ ไม่เบียดเบียนหรือรังแกกัน ไม่ทำร้ายกัน ให้ได้รับความทุกข์เวทนา ทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องต่อกันอยู่ตลอดเวลา

2) เมตตาวจีกรรม หมายถึง การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม พูดกันด้วยความรักความปรารถนาดี รู้จักการพูดให้กำลังใจกันและกัน ในยามที่มีใครต้องพบกับความทุกข์ความผิดหวังหรือความเศร้าหมองต่าง ๆ โดยที่ไม่พูดจาซ้ำเติมกัน ในยามที่มีใครต้องหกล้มลง ไม่นินทาว่าร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง พูดแนะนำในสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ พูดอย่างใดก็ทำอย่างนั้น ไม่โกหกมดเท็จกัน

3) เมตตามโนกรรม หมายถึง การคิดดี การมองกันในแง่ดี มีความหวังดีและปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกัน คิดแต่ในสิ่งที่สร้างสรรค์ต่อกัน ไม่อิจฉาริษยา ไม่คิดอคติ ไม่พยายาทำ ไม่โกรธแค้นเคืองกัน รู้จักให้อภัยและให้อภัยต่อกันและกันอยู่เสมอ

4) สาธารณโภคี หมายถึง การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่เอาเปรียบ และมีความเสมอภาคต่อกัน เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันอยู่เสมอ

5) สีสสามัญญตา คือ ความรักใคร่สามัคคีรักษาสื่ออย่างเคร่งครัดเหมาะสมตามสถานะของตน การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือวินัยต่าง ๆ อย่างเดียวกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล มีความประพฤติสุจริตปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของหมู่คณะ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ก้าวร้าวหน้าทีกัน ไม่อ้างอำนาจบาตรใหญ่ ไม่ถืออภิสิทธิ์ใด ๆ ทั้งปวง

6) ทัญญูสามัญญตา หมายถึง มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและ สงวนไว้ซึ่งจุดต่าง ของกันและกัน ไม่ยึดถือความคิดของตนเป็นใหญ่ รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอยู่เสมอ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 8 ข้อ 274 หน้า 368 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สารานีธรรม 6 เป็นหลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง ดังพระพุทธวจนะบทที่ว่า “สมคฺคยานํ ตโป สุขํ ความสามัคคีของหมู่คณะเป็นเหตุความสุขมาให้” กล่าวถึง การทำความดี การมีวาจาที่ดี และการคิดดี รวมถึงการให้การแบ่งปัน ความสามัคคีกลมเกลียว การไม่เอาเปรียบกัน การมีความคิดความเห็นร่วมกันหากมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนนี้ได้จะทำให้เกิดความผาสุกในการอยู่ร่วมกัน มีความกลมเกลียว และเกื้อกูลต่อกัน อันนำมาสู่ความรักความสามัคคีตลอดไป

3. พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมในการกำกับความประพฤติ ให้มีชีวิตที่งดงาม ประเสริฐ และบริสุทธิ์ ปฏิบัติตนต่อมนุษย์และสัตว์โดยชอบ มี 4 ประการ คือ

1) เมตตา ความรัก ปรรณาแต่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข จะคิด จะปรึกษาหารือ จะพูด จะกระทำอะไร ก็คิด ปรึกษาหารือ พูดและกระทำด้วยความปรารถนาดีต่อกัน

2) กรุณา ความสงสาร ปรรณาแต่จะให้ผู้มีหรือผู้ประสบกับปัญหาความทุกข์เดือดร้อนให้เขาได้พ้นจากปัญหาความทุกข์เดือดร้อนนั้น

3) มุทิตา พลอยยินดีที่ผู้อื่นได้ดีและอยู่ดีมีสุข ไม่คิดอิจฉาริษยา ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน

4) อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง วางเฉย เมื่อได้รู้/เห็นผู้อื่นถึงซึ่งความวิบัติ อันเราช่วยอะไรไม่ได้

พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมในการประพฤติปฏิบัติ ที่กล่าวถึง ความรัก ความปรารถนาดี ความยินดี ความไม่อิจฉาริษยา รวมถึงความมีใจเป็นกลาง วางเฉย คือ การไม่อิจฉาริษยาความสุขของผู้อื่น และไม่ซ้ำเติม หากถกเถียงกับความทุกข์ของผู้อื่น หากทุกคนในสังคมปฏิบัติได้ดังนี้ จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรักปรารถนาดีต่อกัน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

4. สปัจริยธรรม 7 ประการ หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี สปัจริยธรรม มีบรรยายไว้หลายลักษณะ มี 7 ประการด้วยกัน คือ

- 1) ธัมมัญญตา เป็นผู้รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความเป็นจริง รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุ
- 2) อัตถัญญตา รู้จักผล คือ รู้ความมุ่งหมาย รู้จักผลที่สืบเนื่องมาจากการกระทำ
- 3) อัตตัญญตา รู้จักตน คือ รู้จักตัวตนของเราเอง เช่น ฐานะ ความรู้ ความสามารถ ฯลฯ และประพฤติให้เหมาะสม และรู้จักแก้ไขปรับปรุง
- 4) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ คือ เป็นคนรู้จักความพอดีหรือความพอเพียงทุก ๆ ด้าน รู้จักประมาณกำลังตนเอง
- 5) กาลัญญตา การรู้จักเวลา คือ ใช้เวลาที่เหมาะสมในการทำกิจอันใด จัดลำดับงาน และเวลาให้สัมพันธ์กัน
- 6) ปริสสัญญตา การรู้จักชุมชน คือ รู้จักสังคมที่อาศัยอยู่ และทำตนให้อยู่ร่วมกับสังคมได้
- 7) ปุคคโลปโรปริยัญญตา การรู้จักบุคคล เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักเลือกคบคน

สปัจริยธรรมทั้ง 7 ข้อนี้นี้ สรุปเป็นคำจำกัดความง่าย ๆ คือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้สังคม รู้บุคคล เป็นกุศลธรรมที่ทำให้คนเป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งถือเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างแท้จริง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

การนำพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันของชุมชนอย่างสันติสุข เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีให้กับชุมชน เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญ มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนในการเข้าสู่สังคมชุมชน และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างมีความสุข เช่น สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักคำสอนที่เกี่ยวกับการเสียสละ การพูด การทำตนเป็นประโยชน์กับผู้อื่น การประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย เป็นหลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น ผูกไมตรีกับผู้อื่น สาราณียธรรม 6 เป็นหลักคำสอนที่กล่าวถึงการทำ การพูด การคิด การเสียสละแบ่งปัน การไม่

เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เป็นหลักธรรมที่สอนให้เห็นแก่ผู้อื่น วิธีการปฏิบัติในการอยู่ร่วมสังคมกับผู้อื่น พรหมวิหาร 4 เป็นหลักคำสอนที่กล่าวถึงความรัก ความปรารถนาดี ความยินดี และการวางตัวเป็นกลาง เป็นหลักคำสอนที่กล่าวถึงการให้ความรักความเข้าใจกับผู้อื่น และเป็นหลักธรรมในการกำกับความประพฤติของบุคคลให้ปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม สัปบุริธรรม 7 เป็นหลักคำสอนที่เกี่ยวกับการรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้สังคม รู้ชุมชน เป็นหลักคำสอนที่ทำให้รู้จักตนเอง รู้จักสังคม เข้าใจคนรอบข้าง รู้จักแยกแยะและเลือกคบคน เมื่อบุคคลสามารถปฏิบัติตามหลักคำสอนทั้ง 7 อย่างได้ จะทำให้ทุกคนในสังคมมีความสุข เกิดความรักความสามัคคีกลมเกลียว เกิดความผาสุกในกลุ่มชนตลอดไป

สรุป

การอยู่ร่วมกันในชุมชน มีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน เนื่องจากความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลมีจำกัด ประกอบกับเราไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ ในการทำงานก็เช่นกัน เราอาจมีความรู้ความชำนาญในบางเรื่อง และไม่รู้ในบางเรื่อง ซึ่งอาจเกิดจากความรัก ความเมตตา อิจฉาริษยา กัน นินทาว่าร้ายกัน เบียดเบียนและรังแกกัน เห็นแก่ตัว ถืออภิสิทธิ์ อ้างอำนาจบาตรใหญ่ และมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ต่างคนต่างก็ถือความคิดของตนเป็นใหญ่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการจะทำให้การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีความอบอุ่นและน่าอยู่มากขึ้น ทุกคนในชุมชนต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกันช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา ร่วมมือกันพัฒนาชุมชนให้มีความอบอุ่นและน่าอยู่ โดยการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น โดยการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปประยุกต์เสริมสร้าง และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน รวมถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมของชุมชนวัดชมพูเวก (คือชุมชนท่าทราย) ตั้งอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างชุมชนบ้านบางตลาดกับชุมชนบางธรณีทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีประชากรรวมกันอยู่ 3 เชื้อชาติ คือ มอญ-ไทยเชื้อสายมอญ จีน และอิสลาม เป็นศูนย์รวมทางธุรกิจการค้า มีตลาดน้ำเป็นศูนย์กลางการค้าในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 และผาสุกวิหารธรรม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อประโยชน์ชุมชนในพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2555). ความสำคัญของพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สธรรมิก.
- พระมหานกตล ปุณฺณสุวฑฺฒโก. (2560). การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานวิจัย. คณะพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนต์ ทองซั. (2553). ศาสนาสำคัญของโลกปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอส.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2556). ครอบครัวในความหมายใหม่: การค้นหาชีวิตแบบใหม่. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- สมศ. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดชมภูเวก. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2567 จาก <https://db.sac.or.th/museum/museum-detail/1457>.
- มูลนิธิสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 19 เรื่องที่ 8 ภูมิปัญญาชาวบ้านการอยู่ร่วมกันในสังคม. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2567. จาก <https://saranukromthai.or.th/sub/book/>.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2562). พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดชมภูเวก. นนทบุรี: โครงการพัฒนาและเผยแพร่สารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นนนทบุรีศึกษา.